

Kip, de meest veelzijdige .... onkruidbestrijder

Boomkwekerij Udenhout vertelt een succesvol kip-of-eiverhaal

Boomkwekerij Udenhout introduceerde in juni 2017 onder de naam Kweker-Ei een nieuwe manier van onkruid beheren. Het gaat om een pilot waarin scharrelkippen een perceel laanbomen onkruidvrij houden. Vanuit een mobiele stal gaan de kippen dagelijks naar hun werk.

Auteur: Santi Raats

Gewasbescherming, en vooral onkruidbeheer, is heel belangrijk in de laanbomenteelt. Onkruid concurreert met jonge bomen om vocht, geeft een slordig beeld wanneer klanten hun boom komen uitzoeken en is niet gewenst in projecten van opdrachtgevers. Daarom wordt er veel tijd en aandacht gestoken in het onder controle houden van onkruid. Dat gebeurde vroeger altijd door middel van vergif of grondbewerking, maar dat wordt steeds lastiger. Veel herbiciden zijn inmiddels verboden, andere mogen maar eens per jaar toegepast worden. Voor een kwekerij als Boomkwekerij Udenhout geldt bovendien dat klanten vragen om duurzame bomen, waarbij zo weinig mogelijk gewasbescherming is toegepast. Boomkwekerij

Udenhout is daarom aangesloten bij Milieukeur. Milieukeur stelt bovenwettelijke eisen ten aanzien van gewasbescherming. De inzet van scharrelkippen past volgens Boomkwekerij Udenhout goed in de doelstellingen voor duurzaamheid.

Geïnspireerd door de burens

Kees van Iersel, eigenaar van Boomkwekerij Udenhout, had de kippen aan het werk gezien bij biologische tuin en keuken Sprankenhof, verderop in de straat. De scharrelkippen hebben daar een goed leven; ze houden de percelen met klein fruit onkruidvrij én ze voeden zich met voor de teelt storende insecten, die vaak een deel van hun leven in de bodem doorbrengen. Zijn belangstelling was

direct gewekt, maar naast het duurzaamheidsaspectief trokken de kippen vooral zijn aandacht op bedrijfsmatig vlak. Algemeen directeur Martien Mantje legt uit: 'Onkruidbescherming is duur, ik schat misschien wel 3000 euro per hectare. Die kosten zitten in tal van factoren: manuren, diesel, kosten voor tractoren, machines en bestrijdingsmiddelen. Door de inzet van scharrelkippen kun je wellicht veel besparen. Dat moet de pilot uitwijzen.'

Rolverdeling binnen de pilot

Vroeger had iedereen kippen op het erf en ook in de tropen is het de normaalste zaak van de wereld, maar in de laanbomenteelt is de inzet van kippen tegen onkruid uniek. Dat vond de provincie

5 min. leestijd

Brabant ook. Zij stelde een landbouwinnovatie-subsidie van 25 duizend euro beschikbaar voor de pilot en gedeputeerde Anne Marie Spierings opende de pilot bij Boomkwekerij Udenhout officieel op 26 juni. 'Met de subsidie dekken we het gehele onderzoek: de aanschaf van de kippen, het voer, de container die als hok is gemaakt en de manuren die we erin steken', zegt Mantje. Het Louis Bolk Instituut, dat onderzoek doet naar de integratie van boomteelt in de landbouw, doet ook mee aan de proef en vaardigt daarvoor kippenexpert Monique Bestman af. Mark Vonk, werkzaam bij Sprankenhof, is aangesteld als kippenverzorger. 'De subsidie was in de zomer van 2016 al verstrekt en we hebben meteen een containerhok voor de kippen gebouwd', vertelt Mantje. 'Maar omdat in het najaar van 2016 de vogelgriep uitbrak, was de ophokplicht van kracht. We hebben gewacht met het laten komen van de kippen totdat eind april de ophokplicht werd opgeheven. Op 8 juni kwamen ze aan.'

Martien Mantje

Huisvesting

In de pilot zorgt Boomkwekerij Udenhout voor de huisvesting van de kippen. Van een mobiele container, die op een aanhanger of vrachtwagen getrokken kan worden, is een zelfvoorzienende stal gemaakt met daarin watervoorziening, legnesten, een voederautomaat, verlichting en een automatische deur. Het geheel wordt van stroom voorzien door zonnepanelen. In totaal gaan 100 kippen op een elektrisch afgerasterd perceel van 0,4 hectare hun werk verrichten: 's ochtends leggen ze in de stal hun eieren en aan het begin van de middag worden ze naar buiten gelaten. Pas als het donker wordt, gaan ze weer naar binnen. Dit kippenaantal

en deze perceelgrootte zijn volgens Vonk gebaseerd op onderzoeksresultaten met betrekking tot het effect van legkippen op de fosfaathuishouding in de grond, waarbij het maximale aantal kippen per hectare is vastgesteld op 250, om te voorkomen dat fosfaat zich in de bodem ophoopt.

Beter leven dan op biologische houderij

'De grootte en inrichting van de kippenstal hebben we gebaseerd op de eisen in de biologische pluimveehouderij. Je moet dan bijvoorbeeld denken aan de hoeveelheid meters aan legstokken en aan het vloeroppervlak. De randvoorwaarde van 250 kip-

pen per hectare zit zelfs ver boven de eisen voor de biologische houderij op het gebied van uitloopoppervlakte. Met andere woorden: de kippen hebben het zeer goed op de boomkwekerij. Het zijn van oorsprong bosdieren, dus nu zijn ze praktisch weer in hun oorspronkelijke habitat.'

Terug naar de natuurlijke habitat

Die oorspronkelijke habitat brengt wel de nodige risico's met zich mee. In stellingenteelten in kassen werd hier en daar al gebruikgemaakt van kwartels, parelhoenders en kippen als onkruidbestrijders. De pilot in de boomkwekerij test voor het eerst welk gevaar de kippen lopen door roofdieren zoals de buizerd, de havik en de vos en door vandalisme. Ook wordt getest wat het effect is van risico's zoals de vogelgriep, die de afgelopen jaren iedere winter terugkwam. 'Wanneer er eventueel opnieuw een ophokplicht komt, kunnen de kippen in hun containerhok verblijven', vertelt Mantje. 'Het hok voldoet aan alle eisen.'

Dubbeldoel kippen

Vonk vertelt over de kippen: 'We gebruiken Marans-kippen. Dat is een Frans ras met donker-rood-bruine eieren. Het zijn dubbeldoelkippen, dus ze leveren eieren en later vlees. Vaak worden dubbeldoelkippen eerder geslacht dan legkippen. Legkippen zijn zo'n vijf tot zes jaar lang nuttig: feitelijk zo lang ze eieren leggen. In onze proef zouden we ervoor kunnen kiezen om de dieren te slachten, zodra de ophokplicht voor pluimvee wordt ingevoerd als er opnieuw vogelgriep heerst.'

De provincie Brabant heeft een landbouwinnovatiesubsidie van 25 duizend euro beschikbaar gesteld voor de pilot Kweker-Ei en gedeputeerde Anne Marie Spierings opende de pilot bij Boomkwekerij Udenhout officieel op 26 juni.

In het voorjaar, zodra het groeiseizoen weer begint, zouden we dan weer nieuwe kippen kunnen nemen. De scharreleieren zijn een extra verdienmodel; hiermee zouden de kosten van het houden van de kippen kunnen worden terugverdiend.' Er is nog niets te zeggen over de opbrengst van de kippen. De Marans-kippen hebben in elk geval 8 euro per stuk gekost. Mantje: 'We willen allereerst vragen beantwoorden met deze pilot: werken kippen als effectieve onkruidbestrijders op een boomteeltbedrijf? Is het concept economisch haalbaar? Zijn de risico's van predatie, vogelpest en vandalisme te beheersen? En wat is het effect van de kippen op de bodem en op de fijnstofemissie?' Fijnstofemissie is met name in de dierhouderij een probleem; de kippen zitten voornamelijk binnen, waar mest, veren en strooisel zich ophopen. De stoffige lucht wordt via het ventilatiesysteem in een hoge concentratie naar buiten geblazen en kan overlast veroorzaken bij omwonenden. Er is volgens kippenverzorger Vonk steeds meer bekend over de gevolgen, zoals omwonenden die last hebben van chronische longontsteking.

Te kleine pilot voor eieropbrengst

De pilot is te kleinschalig om nu al te verdienen

aan de eieren. 'De pilotopzet is te klein om al aan commerciële eierafzet te denken. Tien trays per dag zijn voor afnemers niet interessant', weet Mantje. 'Supermarkten raken pas geïnteresseerd als je met een pallet per dag aankomt. Maar dan praat je ook over een heleboel meer kippen. We gaan pas opschalen zodra de pilot een succes blijkt te zijn en die opschaling zal geleidelijk gebeuren. Voordat er een verdienmodel uit de eieren rolt, zijn we alweer een hele poos verder.'

Effectieve onkruidbestrijders

Vonk durft er wel zijn handen voor in het vuur te steken dat de scharrelkippen hun onkruidbestrijdingswerk goed zullen doen. 'Ik heb zelf 30 kippen op een kleine 100 vierkante meter. Zij hebben vier tot vijf dagen nodig om een kortgemaaid gazon onkruidvrij te maken. Ze zijn daarin supersnel. Ze kennen natuurlijk ook geen kantoortijden, dat scheelt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6795

